

green gentrification

Green Gentrification | Part 1

Ηρώ Καραβία - 26/02/2025

Πάρκα παρακολούθησης και συστήματα εξευγενισμού

Μπορεί το **πράσινο** να είναι “κακό”; Μπορεί ένα πάρκο να δημιουργείται με σκοπό τον κοινωνικό διαχωρισμό, και οι διαφημίσεις περί οικολογίας να έχουν ως απώτερο στόχο την κερδοσκοπία; Οι ρομαντικές αφηγήσεις γύρω από πράσινες πόλεις και οικολογικές και sustainable συνήθειες έχουν κατακλύσει τα τελευταία 15 χρόνια τα media και το διαδίκτυο, και στα πλαίσια της βιαιότητας που βίωσε ο πλανήτης κατά την πρωτοκαπιταλιστική περίοδο, με τη μεγάλη παραγωγή και κατανάλωση, είναι όντως σημαντικό σε όλο το φάσμα της παραγωγής και της κατανάλωσης να υιοθετήσουμε νοοτροπίες και συνήθειες πιο φιλικές προς το περιβάλλον. Αλλά η πράσινη πολιτική δεν παύει να είναι πολιτική και να αποσκοπεί και σε άλλα μέσα, μεθόδους και αποτελέσματα. Το φαινόμενο κατά το οποίο μηχανισμοί οικολογίας, πράσινης ανάπτυξης και βιωσιμότητας χρησιμοποιούνται εργαλειακά για την επιτυχία άλλων αθέμιτων πολιτικών, όπως είναι ο κοινωνικός εκτοπισμός ή διαχωρισμός, ο εξευγενισμός πόλεων και περιοχών, η αλλαγή του κοινωνικοπολεοδομικού χάρτη κ.α., ονομάζεται **Green Gentrification (Πράσινος Εξευγενισμός)**.

South Londoners walk beside massive urban regeneration developments at Elephant & Castle in London, England, on Oct. 6, 2016.
Richard Baker / In Pictures via Getty Images Images

Το φαινόμενο του Πράσινου Εξευγενισμού παρατηρείται έντονα στις πόλεις της Δύσης, της Μέσης Ανατολής, σημειακά σε πόλεις της Νότιας Αφρικής, Ασίας και Νότιας Αμερικής. Στόχος του μηχανισμού αυτού είναι, μέσω πράσινης “ανάπτυξης”, πάρκα, χώροι πρασίνου, “πράσινες” πολυκατοικίες και καινοτόμες κατασκευές σε δημόσιους χώρους, η περιοχή ή οι περιοχές εφαρμογής να εξευγενιστούν κοινωνικά, να πάρουν δηλαδή χαρακτηριστικά που η πολιτεία τα θεωρεί “ασφαλή”. Πιο συγκεκριμένα, να απαλλαχθεί η περιοχή ή οι περιοχές από μειονότητες, ο χαρακτήρας του εμπορίου να μετατραπεί σε πιο μαζικό, να αυξηθεί η κρατική παρακολούθηση κ.α.

Barceloneta, Barcelona, Spain

Η κλίμακα του Πράσινου Εξευγενισμού ποικίλλει, καθώς μπορεί να εκτείνεται σε μέγεθος πολεοδομίας αλλά και χωροταξίας. Γνωστό παράδειγμα εφαρμογής Green Gentrification είναι αυτό της Βαρκελώνης, με τα Ολυμπιακά Έργα στο παράκτιο μέτωπο της πόλης, και της Νέας Υόρκης με το έργο High Line, μαζί με πολλά άλλα. Πιο συγκεκριμένα, τα έργα των *Ολυμπιακών Αγώνων* στην πόλη της Βαρκελώνης, στο παράκτιο μέτωπο και κυρίως γύρω από την περιοχή της **Barceloneta**, είχαν σαν αποτέλεσμα την κατακόρυφη άνοδο των ενοικίων, πολύ έντονη τουριστική προσέλευση και τη μετατροπή διαμερισμάτων από μακροχρόνιας μίσθωσης σε βραχυχρόνιας, καθώς και έντονη αλλαγή του εμπορίου από τοπικό σε υπερτοπικό. Επίσης, προ των έργων η περιοχή ήταν βιομηχανική, με τον αντίστοιχο κοινωνιολογικό πληθυσμό, ο οποίος εκτοπίστηκε στα πλαίσια του εξευγενισμού.

High Line, Manhattan, New York

Αντίστοιχα, στην περίπτωση της **Νέας Υόρκης**, μιας τεράστιας πόλης με έντονες ταξικές ανισότητες και έντονο το φαινόμενο της μετανάστευσης, του ρατσισμού και του αστικού νομαδισμού, το πάρκο **High Line στο Manhattan** αποτελεί άλλο ένα έργο Πράσινου Εξευγενισμού. Στην προκειμένη, το πάρκο ήταν προηγουμένως μια ανενεργή υπερυψωμένη σιδηροδρομική γραμμή, η επανάχρηση της οποίας σε χώρο πρασίνου έδωσε μια πνοή στις περιοχές τις οποίες διασχίζει, γεγονός το οποίο ήταν πολύ αναγκαίο, αλλά αντίστοιχα μετέτρεψε τις ίδιες “υποβαθμισμένες” περιοχές σε “αναβαθμισμένες”, εκτοπίζοντας όλους τους παλιούς κατοίκους. Επιπλέον, πλήθος μειονοτήτων αντίστοιχα μετακινήθηκε χωρίς καμία κρατική μέριμνα. Επιπροσθέτως, στο πάρκο High Line -αντίστοιχα με τα έργα στη Barceloneta- μετέτρεψαν αστικά κενά και ανοργάνωτους δημόσιους χώρους σε οργανωμένους, με διάφορα θεσμικά συστήματα παρακολούθησης.

High Line, Manhattan, New York

Σε κλίμακα αντικειμένου, τα παραδείγματα ποικίλλουν. Προϊόντα τα οποία διαφημίζονται ως οικολογικά και sustainable απλά για εμπορικούς λόγους, τα οποία ενδεχομένως να οικειοποιούνται μια 'eco' αισθητική, εν τέλει μπορεί να είναι **πολύ πιο κοστοβόρα για το περιβάλλον**. Άλλο σύνηθες φαινόμενο προϊόντικού Πράσινου Εξευγενισμού είναι προϊόντα τα οποία έχουν φτιαχτεί από **φαινομενικά οικολογικά υλικά**, όπως π.χ. το ξύλο ή το μέταλλο, αλλά τα ίδια στη διαδικασία παραγωγής, εξόρυξης, διαχείρισης κλπ. **παράγουν πολύ περισσότερους ρύπους**. Για όλους αυτούς τους λόγους, είναι σημαντικό να χρησιμοποιούμε την κρίση μας και να έχουμε κάνει τη δική μας προσωπική έρευνα σαν καταναλωτές, για το ποια είναι ή ποια θέλουμε να είναι η κουλτούρα και η ηθική μας στην κατανάλωση.

Great Wall, Φωτοβολταϊκή Εγκατάσταση, έρημος Kubuqi, Κίνα

Πηγαίνοντας σε πιο υπερτοπική, χωροταξική κλίμακα, διάφορα έργα αειφόρας ανάπτυξης, ανανεώσιμης ενέργειας κλπ., χρησιμοποιούνται για την επέκταση πόλεων και εμπορικής δραστηριότητας, πολιτικές καμπάνιες κ.α., και ενώ έχουν πολύ μικρό όφελος ενεργειακά, παράλληλα μπορεί να ταράζουν το μικροκλίμα, τη χλωρίδα και την πανίδα του τόπου. Σε πιο εξτρεμιστικά σενάρια, επεμβάσεις χωροταξικής κλίμακας μπορεί να ταράξουν σε πλανητική κλίμακα το οικοσύστημα.

Συγκεκριμένα, την τελευταία δεκαετία δρομολογείται το έργο **'Great Wall'** στην έρημο *Kubuqi της Κίνας*, με στόχο υλοποίησης το 2030. Το έργο προορίζει το 'greening' της ερήμου μαζί με εγκατάσταση φωτοβολταϊκού πάρκου, με απώτερο στόχο την πολεοδομική ανάπτυξη, τη μετατροπή της ερήμου σε τομείς παραγωγής καλλιεργειών και την ενεργειακή αυτονομία της πόλης του Πεκίνου. Με τι κόστος όμως; Ενώ σε πρώτο άκουσμα η ενεργειακή απόδοση φωτοβολταϊκού πάρκου σε ένα τέτοιο περιβάλλον σίγουρα θα έχει μεγάλη απόδοση, δυστυχώς παρουσιάζει διάφορες προβληματικές και αστοχίες σε τεχνικό επίπεδο -για παράδειγμα τα πάνελ πυρώνουν, με αποτέλεσμα να σταματάει η λειτουργία τους. Στην προκειμένη, η λύση που προτείνεται από την κατασκευαστική είναι εργάτες να κατεβάζουν τη θερμοκρασία των πάνελ με νερό, γεγονός που σημαίνει ότι καθημερινά θα καταναλώνονται μεγάλες ποσότητες νερού. Παράλληλα, η κλίμακα της περιβαλλοντολογικής καταστροφής την οποία προκαλεί ο αφανισμός της ερήμου Kubuqi, επηρεάζει όλο το κλίμα της Ασίας και την ανάπτυξη και διατήρηση των τροπικών δασών της Ασίας στη ζώνη του Ισημερινού, παράγοντα υγείας του πλανήτη.

Great Wall, Φωτοβολταϊκή Εγκατάσταση, έρημος Kubuqi, Κίνα

Όσο θεωρούμε ότι τέτοια προγράμματα δε μας αφορούν, καλό είναι να κοιτάξουμε γύρω μας και να αναρωτηθούμε πώς αλλάζουν οι πόλεις γύρω μας και τι χαρακτηριστικά αποκτούν, καθώς και ποια είναι η θέση μας ως προς αυτές τις αλλαγές.

Διαβάστε επίσης:

[Κέντρα πόλεων ή τουριστικοί περίπατοι;](#)

[Ενέργεια, Αρχιτεκτονική και Περιβάλλον \(Α' Μέρος\)](#)

[Ενέργεια, Αρχιτεκτονική και Περιβάλλον \(B' Μέρος\)](#)

